

Jere Hallikainen

TULEVAISUUS PERUTTU?

Don Marquisin abortinvastaisen argumentin kritiikki

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Huhtikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Jere Hallikainen: Tulevaisuus peruttu? Don Marquisin abortinvastaisen argumentin kritiikki
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Filosofian tutkinto-ohjelma
Huhtikuu 2022

Tutkielmani käsittelee aborttietiikkaa. Don Marquis on esittänyt vuonna 1989 sekulaarin argumentin raskaudenkeskeytyksen moraalisen vääryyden puolesta. Hänen argumenttinsa keskiössä on hänen tarjoamansa selitys tappamisen vääryydelle. Marquisin mukaan ihmisten tappamisen keskeinen vääräksi tekevä piirre on, että tapettu menettää arvokkaan tulevaisuuden. Lisäksi hänen mukaansa ihmissikiöllä on tällainen arvokas tulevaisuus raskauden varhaisista hetkistä lähtien.

Tutkielmassani osoitan, että Marquisin argumentti epäonnistuu, koska sillä on looginen seuraus, jota ei voi hyväksyä: ehkäisy riistää arvokkaan tulevaisuuden sukusoluilta samassa määrin kuin abortti riistää arvokkaan tulevaisuuden sikiöltä. Täten Marquisin argumentista seuraa, että myös ehkäisy on väärin, mikä on absurdia. Väitän, että Marquis ei voi välttää tätä seurausta, koska hän ei pysty osoittamaan moraalisesti relevanttia eroa sukusolujen ja varhaisen ihmissikiön välillä.

Marquisin argumentti on filosofisen huomion arvoinen erityisesti siksi, että se ei nojaa uskonnollisiin lähtökohtiin. Sitä onkin kirjallisuudessa kutsuttu parhaaksi sekulaariksi abortinvastaiseksi argumentiksi, ja lähes kaikki abortin etiikkaa koskevat uudemmat puheenvuorot kirjallisuudessa ovat ottaneet siihen jossain määrin kantaa.

Avainsanat: abortti, bioetiikka, Don Marquis, ehkäisy, kuolema, tappaminen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla

Sisällysluettelo

1. Johdanto	4
2. Marquisin näkemys aborttikeskustelun tilasta	6
3. Marquisin argumentti	8
3.1 Marquis tappamisen vääryydestä	8
3.2 Onko sikiöllä arvokas tulevaisuus?	10
3.3 Marquisin johtopäätös	12
4. Ehkäisyvastaväite	13
4.1 Norcrossin vastaus Marquisille	14
4.2 Burkhardtin vastaus Marquisille	17
4.3 Partenogeneesiä ihmisillä?	20
5. Yhteenveto	23
Lähteet	25

1. Johdanto

Maailman terveysjärjestön (World Health Organization 2021) mukaan vuosina 2015–2019 tehtiin vuosittain noin 73 miljoonaa raskaudenkeskeytystä, joista noin 45% oli vaarallisia, ja joka vuosi 4,7%–13,2% kaikista raskaudenajan kuolemista voidaan katsoa johtuvan vaarallisista aborteista. Raskaudenkeskeytys on miljoonien ihmisten elämään vaikuttava asia ja kysymys toimenpiteen eettisyydestä on erittäin vahvasti mielipiteitä jakava, tähdellinen ja ajankohtainen. Jos raskauden keskeyttäminen ei ole moraalisesti väärin, aborttioikeuksien rajoittaminen¹ aiheuttaa vuosittain huomattavan määrän turhaa ja vältettävissä olevaa inhimillistä kärsimystä ja kuolemaa.

Tutkielmani käsittelee siis raskaudenkeskeytyksen moraalista statusta. Kritisoin Don Marquisin artikkelissaan ‘Why Abortion Is Immoral’ esittämää argumenttia, jonka mukaan ”abortti on, paitsi mahdollisesti harvinaisissa tapauksissa, moraalisesti erittäin väärin” ja ”samassa moraalisisessa kategoriassa kuin viattoman aikuisen ihmisen tappaminen” (Marquis 1989, 183). Tulkintani mukaan Marquisin argumentti lepää kahden keskeisen premissin varassa. Ensimmäisen premissin mukaan tappamisen keskeinen vääräksi tekevä piirre on, että tapettu menettää arvokkaan koettavan tulevaisuuden, tai Marquisin sanoin omamme-kaltaisen-tulevaisuuden (*future-like-ours*). Marquis siis selittää tappamisen vääryyden erittäin vakavan haitan aiheuttamisen erityistapauksena. Toisen premissin mukaan ihmissikiöllä on arvokas tulevaisuus. Osoitan, että Marquisin argumentti ei ole pitävä, koska se todistaa liikaa: myös onnistunut ehkäisy ”riistää” sukusoluilta arvokkaan tulevaisuuden, jonka ne olisivat kokeneet kehittyttyään uudeksi ihmiseksi, jos ehkäisyä ei olisi käytetty. Tästä seuraa, että Marquisin argumentin mukaan myös ehkäisy on yhtä väärin ja samasta syystä kuin aikuisen ihmisen tappaminen. Ehkäisy ei Marquisin itsensä mielestä ole moraalisesti väärin, joten hänen argumentissaan on oltava jotain vialla.

Miksi tutkia Marquisin argumenttia? Ensiksi, hänen alkuperäistä vuoden 1989 artikkeliaan on siteerattu kirjoitushetkellä yli 650 kertaa ja se on yksi kuuluisimmista puheenvuoroista abortin etiikkaa koskevassa keskustelussa, mikä tekee siitä jo sinänsä filosofisen mielenkiinnon arvoisen. Toiseksi, Marquisin argumentti ei nojaa

---

¹ Yhdysvalloissa Texasin osavaltiossa 1. syyskuuta 2021 astui voimaan ns. sydämenlyöntilaki TX SB8, joka kieltää raskaudenkeskeytykset käytännössä noin kuuden raskausviikon jälkeen. Muissa osavaltioissa on otettu käsittelyyn samankaltaisia lakiehdotuksia. Puolassa raskaudenkeskeytys on kirjoitushetkellä sallittu vain, jos raskaus on saanut alkunsa rikoksesta (insestistä tai raiskauksesta) tai jos raskaus uhkaa äidin terveyttä tai henkeä.

uskonnollisiin premisseihin², mikä lisää sen painoarvoa sekulaareissa yhteisöissä. Carson Strong (2008) kutsuu sitä vastausartikkelinsa otsikossa parhaaksi sekulaariksi argumentiksi aborttia vastaan. Julian Savulescun (2002) mukaan Marquisin argumentti on yksi parhaista niistä abortinvastaisista argumenteista, jotka eivät nojaa teologisiin premisseihin.

Tässä tutkielmassa raskaudenkeskeytyksellä eli abortilla tarkoitan ”toimenpiteillä (tarkoituksellisesti) käynnistettyä raskauden päättämistä, joka ei ole synnytys ja joka johtaa yhden tai useamman sikiön kuolemaan ja jossa sikiön ei tiedetä kuolleen kohtuun ennen keskeyttämistoimenpidettä.” (Tiitinen 2021b, minun lisäyksen sulkeissa). Abortteja ovat siis muun muassa terveydenhuollon henkilökunnan suorittama kohdun kaavinta, raskaana olevan itsensä suorittama niin sanottu ’henkariabortti’ ja farmaseuttisesti mifepristonilla ja prostaglandiinilla suoritettu raskaudenkeskeytys. Abortiksi ei lasketa esimerkiksi riskikäyttäytymisestä aiheutuvaa tahatonta keskenmenoa (esimerkiksi torsoon kohdistuneen iskun vuoksi) eikä hedelmöityshoitojen yhteydessä tapahtuvaa ylimääräisten alkioiden hävittämistä. Parantaakseni tekstin luettavuutta tarkoitan sikiöllä syntymätöntä homo sapiens -lajiin kuuluvaa organismia munasolun hedelmöitymisestä eli tsygootin muodostumisesta lähtien, ellei kontekstista toisin käy ilmi.

Raskaudenkeskeytyksen eettisen kysymyksen tutkiminen ei ole pelkästään itseisarvoisesti tärkeää, vaan se voi myös osaltaan auttaa ymmärtämään eri maissa käytävää debattia aborttioikeuksista. Kiistan molempien osapuolten argumenttien tarkastelu voi auttaa arvioimaan, onko kiistassa enemmän kyse muiden poliittisten tavoitteiden ajamisesta vai aidosta huolenaiheesta syntymättömien ihmisten oikeudesta elämään.

Aloitan tutkielmani käymällä läpi luvussa 2 Marquisin näkemyksen aborttikeskustelun tilasta vuonna 1989. Tämän jälkeen tarkastelen Marquisin esittämän argumentin kahta keskeistä premissiä ja hänen johtopäätöstään luvussa 3. Sen jälkeen käsittelen luvussa 4 Marquisia vastaan kirjallisuudessa esitettyä ehkäisyvastaväitteeksi (*Contraception Objection*) kutsuttua vasta-argumenttia, jonka mukaan hänen argumentistaan seuraa, että myös ehkäisy on väärin, koska se tappamisen tavoin ”riistää” sukusoluilta arvokkaan tulevaisuuden, mikä on absurdia. Lopuksi teen

---

² Ajatuksella sikiön sieluuntumisesta on pitkä historia. Ks. Obladen (2018).

yhteenvedon ja esitän joitain kommentteja abortin etiikkaa koskevasta keskustelusta. Kaikki suomenkieliset käännökset muunkielisistä lähteistä ovat minun.

2. Marquisin näkemys aborttikeskustelun tilasta

Marquis (1989) aloittaa artikkelinsa esittämällä, että kirjoitushetkellä aborttioikeuden vastustajat ja puolustajat olivat dialektisessa pattitilanteessa. Tyypillinen abortin vastustaja väittää, että elämä on läsnä hedelmöityksen hetkestä lähtien tai että sikiöt näyttävät vauvoilta tai että sikiöillä on jokin piirre, kuten esimerkiksi geneettinen koodi, joka on sekä välttämätön että riittävä ehto ihmisyydelle. Abortin vastustajat uskovat että:

- (a) näiden väitteiden totuus on melko itsestään selvä ja
- (b) jos mikä tahansa edellä mainituista väitteistä on tosi, abortti on moraalisesti verrattavissa murhaan.

Vastaavasti aborttioikeuden puolustajat väittävät, että sikiöt eivät ole henkilöitä tai että sikiöt eivät ole rationaalisia toimijoita tai että sikiöt eivät ole sosiaalisia olentoja. Heidän mukaansa:

- (a*) näiden väitteiden totuus on melko itsestään selvä ja
- (b*) jos mikä tahansa edellä mainituista väitteistä on tosi, abortti ei ole moraalisesti väärä tappo.

Koska edellä mainitut väitteet eivät itsessään (loogisesti) riitä osoittamaan, että abortti on joko väärin tai sallittu, niiden lisäksi tarvitaan jokin yleisesti hyväksytty ja uskottava moraalinen periaate. Abortin vastustaja sanoo, että tällaisia ovat periaatteet kuten ”on aina prima facie³ erittäin väärin viedä ihmiselämä (*human life*)” tai ”on aina prima facie erittäin väärin lopettaa vauvan elämä”. Koska nämä ovat yleisesti hyväksytyjä moraalisia periaatteita, hänen kantansa ei ole itsestään selvästi epätoisi. Abortin puolustaja taas sanoo, että hänen kantaansa tukevat sellaiset uskottavat moraaliset periaatteet kuin ”vain henkilöillä on intrinsinen moraalinen arvo” tai ”ainoastaan ihmisyhteisön jäsenen tappaminen on prima facie erittäin väärin”.⁴ Koska nämä ovat

---

³ Prima facie -velvollisuus tehdä tai olla tekemättä ϕ on velvollisuus, jonka voivat ylittää moraalisesti painavimmat syyt (esimerkiksi toisen ihmisen tappamisen kohdalla itsepuolustus), eli se on sitova vain muiden asioiden ollessa yhtäläiset. Teko on prima facie väärin tai oikein, jos on velvollisuus olla tekemättä tai tehdä kyseinen teko muiden asioiden ollessa yhtäläiset.

⁴ Veganismin kannatus on kasvanut merkittävästi Marquisin artikkelin julkaisun jälkeen, mutta luultavasti monet vegaanitkin sanoisivat, että karjaeläimen tappaminen ei ole *yhtä* väärin kuin aikuisen ihmisen tappaminen.

yleisesti hyväksytyjä moraalisia periaatteita, hänen kantansa ei ole itsestään selvästi epäatosi. Osapuolet ovat siis pattitilanteessa.

Ei ole myöskään selvää, että edellä mainittuja periaatteita analysoimalla jommankumman osapuolen väitteet voitaisiin osoittaa epäatosiksi. Abortin vastustaja puolustaa moraalista periaatetta, joka on niin laaja, että se kattaa jopa sikiöt aina raskauden varhaisista hetkistä lähtien. Laajojen periaatteiden ongelma Marquisin mukaan on, että ne kattavat liikaa. Esimerkiksi periaatteesta ”on aina prima facie väärin viedä ihmiselämä” vaikuttaisi loogisesti seuraavan, että on väärin päättää sellaisen syöpäsolumiljelmän elämä, jolla on ihmisen perimä, koska viljelmä on sekä elossa että (geneettisesti) ihminen. Abortin puolustaja taas haluaa löytää moraalisen periaatteen, joka on alaltaan sen verran kapea, että sikiöt eivät kuulu sen alaan. Tällaiset periaatteet, kuten ”ainoastaan henkilöiden tappaminen on prima facie erittäin väärin” tai ”vain rationaalisten toimijoiden tappaminen on prima facie väärin”, eivät selitä miksi on väärin tappaa vauvoja, pieniä lapsia, vakavasti kehitysvammaisia tai kenties jopa vakavasti mielisairaita. Abortin vastustajan mukaan puolustajan periaatteet koskien tappamista ovat liian kapeat ollakseen hyväksyttäviä, puolustajan mukaan vastustajan periaatteet ovat liian laajoja ollakseen hyväksyttäviä. Osapuolet ovat jälleen pattitilanteessa.

Abortin vastustaja voi yrittää paikata kantansa ongelmat puhumalla ihmiselämän sijaan ihmisistä (*human being*). Tällöin periaate olisi ”on aina prima facie erittäin väärin lopettaa ihmisen elämä”. Tämä muotoilu väistää ihmissyöpäsolumiljelmän vastaesimerkin, mutta teoreettinen hyöty on kallis: Vaikka on selvää, että sikiö on sekä ihmisorganismi että elävä, voidaan myös puolustaa näkemystä, jonka mukaan sikiö ei ole vielä ihminen vaan vasta kehittymässä sellaiseksi.⁵ Tällöin abortin vastustaja on vain vaihtanut yhden ongelman toiseksi. Puolustajalla on Marquisin mukaan vastaava ongelma: periaate, jonka mukaan henkilöiksi voidaan laskea vauvat ja pienet lapset, on aivan yhtä mielivaltainen kuin abortin vastustajan periaate, jonka mukaan sikiöt voidaan laskea ihmisiksi. Kantojen välillä on jälleen symmetria ja tuloksena on pattitilanne.

Marquisin strategia dialektisesta umpikujasta poistumiseksi on kehittää teoreettisempi selitys sille, miksi tappamisen on väärin.

---

⁵ Ks. esim. Quinn (1984).

Jos ainoastaan uskomme, että kaltaistemme aikuisten ihmisten tappaminen on väärin, muttemme ymmärrä miksi, miten ihmeessä kykenisimme osoittamaan, että abortti on joko moraalisesti väärin tai sallittu? (ibid., 189.)

Seuraavassa luvussa tarkastelen tutkielman itse pääaihetta, Marquisin argumenttia abortin moraalisen vääryyden puolesta.

3. Marquisin argumentti

Tässä luvussa käsittelen Marquisin argumentin kahta keskeistä premissiä ja sitä, miten hän päätyy niistä abortin moraaliseen vääryyteen. Ensimmäinen premissi, jota käsittelen alaluvussa 3.1, perustuu Marquisin tappamisen vääryyttä koskevaan selitykseen, jonka mukaan tappamisen keskeinen vääräksi tekevä piirre on, että tapettu menettää arvokkaan tulevaisuuden. Alaluvussa 3.2 käsittelen toista premissiä, jonka mukaan sikiöllä on samanlainen arvokas tulevaisuus kuin meillä syntyneillä ihmisillä, joiden tappaminen on väärin.

3.1 Marquisin tappamisen vääryydestä

Marquis (1989) aloittaa tappamisen etiikan käsittelyn hänen mukaansa ongelmattomasta oletuksesta: on väärin tappaa meidät, siis Marquis ja hänen artikkelinsa lukija. Olen tämän väitteen kanssa samaa mieltä. Marquis välittömästi hylkää yhden vaihtoehdon tämän tosiasian selittämiseksi: tappaminen raaistaa tappajan. ”Raaistuminen on vain (*consists of*) moraalisesti hirvittävän väärän teon tekemiselle karaistumista; täten raaistuminen ei selitä moraalista vääryyttä.” (ibid., 189.) Tapetun sijaan tappajaan keskittyvissä selityksissä asioiden selittämisen järjestys vaikuttaisi siis olevan väärä: jollekin teolle turtuminen on ongelma vain, jos kyseinen teko on jo väärin. Toinen vaihtoehto, jonka Marquis hylkää, vetoaa uhrin lähipiiriin kohdistuviin vaikutuksiin. Vaikka ihmisten tappaminen aiheuttaa usein surua uhrin omaisissa ja ystäväissä, tämä selitys ei kuitenkaan kykene selittämään, miksi on väärin tappaa erakkoja tai ihmisiä, jotka elävät verrattain muista riippumattomasti ja joiden ystävät kykenevät helposti solmimaan uusia ystävyysuhteita.

Näiden huomioiden jälkeen Marquis esittää oman selityksensä tappamisen vääryydelle.

Itsestään selvempi vastaus on parempi. Tappaminen ei ole pääasiallisesti väärin murhaajaan kohdistuvien vaikutusten eikä uhrin ystäviin tai sukulaisiin kohdistuvien vaikutusten vuoksi vaan sen uhriin kohdistuvan vaikutuksen vuoksi. Oman elämän menettäminen on yksi suurimmista menetyksistä, mitä kukaan voi kärsiä. Oman elämän menettäminen riistää kaikki ne kokemukset, aktiviteetit, projektit ja nautinnot, joista oma tulevaisuus muutoin olisi koostunut. Siispä jonkun tappaminen on väärin pääasiassa siksi, että tappaminen aiheuttaa uhrille yhden suurimmista mahdollisista menetyksistä. Tämän kuvaaminen elämän menettämisenä voi kuitenkin olla harhaanjohtavaa. Muutos biologisessa tilassani ei itsessään tee minun tappamisestani väärää. Menettämällä biologisen elämäni menetän kaikki ne aktiviteetit, projektit, kokemukset ja nautinnot, joista tuleva henkilökohtainen elämäni olisi muutoin koostunut. Nämä aktiviteetit, projektit, kokemukset ja nautinnot ovat joko arvokkaita itsessään tai välineitä johonkin muuhun, mikä on arvokasta itsessään. (ibid., 189.)

Marquis kannattaa siis haittateoriaa⁶ tappamisen vääryydestä. Hänen mukaansa hänen selitystään tukee kaksi huomiota. Ensiksi, teoria selittää miksi pidämme tappamista yhtenä pahimmista rikoksista. Tappaminen on erityisen väärin, koska se riistää uhrilta enemmän kuin kenties mikään muu rikos. Toiseksi, ihmiset, joilla on syöpä tai ALS⁷ ja jotka tietävät tekevänsä kuolemaa uskovat, että kuolema on heille erittäin huono asia. He uskovat menettävänsä arvokkaan tulevaisuuden, jonka he olisivat voineet kokea ilman kuolemaan johtavaan tautiin sairastumista.

Marquisin selityksellä on ansionsa, vaikka kritisoinkin sitä tuonnempana. Se onnistuu selittämään muun muassa miksi tappamisen vääryys ei rajoitu pelkästään ihmislajin jäseniin, vaan selityksen alaan kuuluvat kaikki oliot, joilla voidaan arvioida

---

⁶ Steven Luper (2009, 143–170) jakaa teorial tappamisen vääryydestä neljään pääkategoriaan: haittateoriaan, subjektin arvo -teoriaan, suostumusteoriaan ja yhdistelmäteoriaan. Hieman yksinkertaistaen haittateorian mukaan tappaminen on väärin siinä määrin kuin se on tapettavalle haitallista. Subjektin arvo -teorian mukaan tappaminen on väärin sikäli kuin subjekti olisi jatkanut olemassaoloaan intrinsisesti arvokkaana oliona, jos hän ei olisi tullut tapetuksi. Suostumusteorian mukaan tappaminen on väärin, jos subjekti ei ole antanut informoitua suostumustaan tulla tapetuksi. Yhdistelmäteorian mukaan inkompetenttien subjektien (ei-itsetietoiset eläimet, koomapotilaat) kohdalla tappaminen on väärin haittateorian mukaisesti, kompetenttien subjektien (aikuiset itsetietoiset ihmiset) kohdalla tappaminen on väärin suostumusteorian mukaisesti.

⁷ Marquis käyttää syövän lisäksi esimerkkinään AIDSia. AIDSin oireet ovat tänä päivänä hoidettavissa, joten HIV-tartunta ei ole enää kuolemantuomio, vaikka varsinaista parannuskeinoa ei vielä olekaan.

olevan samankaltainen yhteys tuleviin arvokkaisiin kokemuksiin kuin meillä, olivat nuo muut oliot sitten vieraiden sivilisaatioiden jäseniä tai meidän kanssamme riittävän samankaltaisia Maan eläimiä. Marquis myös toteaa, että toisin kuin ihmisarvon pyhyyteen (subjektin itseisarvoon) vetoavien teorioiden kohdalla, hänen teoriastaan ei loogisesti seuraa, että aktiivinen eutanasia on väärin: Henkilön tulevaisuus voi olla pelkkää kipua ja epätoivoa, jolloin tulevaisuus on sen kokijalle arvoton tai jopa haitallinen. Marquisin teoria selittää myös, miksi puolustuskyvyttömiä pienten vauvojen ja nuorten lasten tappaminen on väärin, kun taas henkilöyteen (*personhood*) ja intresseihin vetoavilla teorioilla on hänen mukaansa näiden selittämisessä vaikeuksia ilman ad hoc -lisäyksiä.⁸ Hän myös täsmentää, että tulevaisuuden menettäminen on riittävä, mutta ei välttämätön ehto sille, että tappaminen on väärin. Tappaminen voi siis olla väärin joistain muistakin syistä, mutta hänen argumenttinsa kannalta riittää, jos hän pystyy osoittamaan, että sikiöllä on arvokas tulevaisuus. Tulkintani mukaan Marquisin argumentin ensimmäinen premissi kuuluu siis näin:

- (1) Tappaminen on prima facie erittäin väärin sikäli kuin uhri menettää arvokkaan tulevaisuuden.

Seuraavassa alaluvussa tarkastelen Marquisin argumentin toista premissiä, jonka mukaan sikiöllä on arvokas tulevaisuus.

3.2 Onko sikiöllä arvokas tulevaisuus?

Marquisin (1989) mukaan sillä, että tappamisen pääasiallinen vääräksi tekevä piirre on uhrin menettämä arvokas tulevaisuus, on itsestään selviä seurauksia abortin etiikalle, koska:

Tavallisen sikiön tulevaisuus sisältää joukon kokemuksia, projekteja, aktiviteetteja ja sen sellaista, jotka ovat *identtisiä* aikuisten ihmisten tulevaisuuksien kanssa ja ovat *identtisiä* nuorten lasten tulevaisuuksien kanssa. Koska se syy, joka on riittävä selittämään, miksi on väärin tappaa ihmisiä syntymän jälkeen, pätee myös sikiöihin, tästä seuraa, että abortti on prima facie moraalisesti erittäin väärin. (ibid., 192, kursivoinnit minun.)

---

⁸ Yksi esimerkki Marquisin artikkelin julkaisemisen jälkeen esitetystä (idealisoituihin) intresseihin vetoavasta selityksestä, ks. Boonin (2002, 62–85). Koska sikiöllä ei ole ensimmäisen kolmanneksen eikä lähes koko toisen kolmanneksen aikana mitään psykologisia piirteitä, mukaan lukien intressejä, Booninin mukaan abortti ei ole ainakaan suurimman osan ajasta väärin.

Hän täsmentää, että argumentti ei vetoa epäpätevään päätelmään, jossa henkilöiden tappamisen vääryydestä päädytään potentiaalisten henkilöiden tappamisen vääryyteen. Marquisin argumentin keskeinen motivaatio oli sivuuttaa abortin vastustajien ja puolustajien pattitilanteeseen ajautunut kiista siitä, ketkä ovat henkilöitä ja ketkä eivät. Hän ei myöskään selitä tappamisen vääryyttä vetoamalla uhrin intrinsisiin ominaisuuksiin, kuten itsetietoisuuteen tai rationaalisuuteen, tai siihen, että uhrilla potentiaalisesti on nuo ominaisuudet. Tappamisen vääryyden selittää tappamisen hetkellä riistetty arvokas tulevaisuus, johon uhri oli aktuaalisesti eikä vain potentiaalisesti ”omistussuhteessa”.

Ei ole kuitenkaan täysin selvää, miten Marquisin postuloima identtisyys sikiön tulevaisuuden ja aikuisen ihmisen tulevaisuuden välillä tulisi ymmärtää. Yksinkertaisin tulkinta vaikuttaisi olevan, että sikiön tulevaisuus on samanlainen aikuisen ihmisen tulevaisuuden kanssa, koska sikiö on numeerisesti identtinen siitä myöhemmin kehittyvän aikuisen ihmisen kanssa. Tämä oletus ei kuitenkaan ole teoreettisesti neutraali. Esimerkiksi kukaan, joka kannattaa psykologista teoriaa persoonan identiteetistä, ei allekirjoittaisi väitettä, että me olemme numeerisesti identtisiä aivojen kehittymistä edeltävän sikiön kanssa sen enempää kuin pysyvästi aivokuolleen ihmiskehon kanssa, koska kummallakaan oliolla ei ole mitään psykologisia tai tietoisia piirteitä. Jos me olemme identtisiä varhaisen sikiön kanssa, olemmeko identtisiä myös niiden sukusolujen kanssa, joista kyseinen sikiö sai alkunsa? Jos emme, miksi? Marquisin argumentin keskeinen motivaatio oli sivuuttaa juuri tällaiset hankalat kysymykset, jotka olivat hänen mukaansa ajaneet aborttikeskustelun pattitilanteeseen.

Toinen ongelma, jota on kirjallisuudessa käsitelty mielestäni aivan liian vähän Marquisin argumentin kontekstissa, koskee tulevaisuuden ontologiaa, toisin sanoen kysymystä siitä, missä mielessä tulevaisuus ”sisältää” arvokkaat kokemukset. Jos esimerkiksi eternalismi (jonka mukaan menneisyys, nykyhetki ja tulevaisuus ovat kaikki yhtä todellisia eikä ajanhetkien sarja kokonaisuutena muutu) on oikea näkemys ajan luonteesta, tulevaisuus ei koskaan sisältänyt abortoitujen sikiöiden arvokkaita tulevaisuuksia, koska tulevaisuus ei muutu sen enempää kuin menneisyyskään.⁹ Jos on ikuisesti (aikamuodottomasti) totta, että jonkin sikiön abortti vain on ”tapahtuu myöhemmin kuin” -suhteessa kyseisen sikiön muodostumisen kanssa, ei ole mitään

---

⁹ Yksi keskeinen motivaatio eternalismille kumpuaa suhteellisuusteoriasta ja erityisesti samanaikaisuuden suhteellisuudesta. Johdattava artikkeli ajan filosofiaan ks. Emery, Markosian ja Sullivan (2020).

mieltä puhua arvokkaan tulevaisuuden menettämisestä, koska sellaista ei koskaan ollutkaan. Vaihtoehtoisesti sikiön tulevaisuuden voisi ymmärtää kontrafaktuaalisesti: ”Jos sikiötä ei olisi abortoitu, se olisi kokenut arvokkaan tulevaisuuden.” Edellinen konditionaalinen väite ei kuitenkaan pidä paikkaansa kovinkaan usein, jos sen totuusarvoa arvioidaan raskauden hyvin varhaisessa vaiheessa: Aila Tiitisen (2021a) mukaan Suomessa ainakin 15% kaikista raskauksista päättyy keskenmenoon ja arviolta jopa puolet raskauksista päättyy hieman sen jälkeen, kun hedelmöittynyt munasolu on kiinnittynyt kohtuun ja muodostanut sen verran istukkasolukkoa, että raskaustesti on (tai olisi) positiivinen.

Oletan kuitenkin (vain ja ainoastaan) argumentin vuoksi, että Marquis voi ratkaista esille nostamani ongelmat hyväksyttävällä tavalla ja että sikiöllä voidaan sanoa tosiasiallisesti olevan samanlainen arvokas tulevaisuus kuin meillä. Tulkintani mukaan Marquisin argumentin toinen premissi on siis:

(2) Sikiöllä on arvokas tulevaisuus.

3.3 Marquisin johtopäätös

Jos arvokkaan tulevaisuuden riistäminen on riittävä ehto sille, että teko on prima facie erittäin väärin, ja sikiöllä on samanlainen arvokas tulevaisuus kuin syntyneillä ihmisillä, Marquis voi vetää kahdesta premissistään niistä suoraviivaisesti seuraavan johtopäätöksen:

(J) Abortti eli sikiön tappaminen on prima facie erittäin väärin.

Tulkintani Marquisin johtopäätöksestä ei ole yhtä vahva kuin aiemmin johdannossa siteerattu hänen väitteensä ”abortti on, paitsi mahdollisesti harvinaisissa tapauksissa, moraalisesti erittäin väärin”. Nähdäkseni tulkintani Marquisin argumentista on kuitenkin reilu ja hänen tekstilleen uskollinen kahdesta syystä. Ensiksi, tämä on Marquisille dialektinen etu, sillä loogisesti heikompi väite on helpommin puolustettavissa ja todennäköisemmin tosi. Toiseksi, Marquis ei ota kantaa siihen, onko raskaana olevalla oikeus päättää raskaus (esimerkiksi kehon autonomian nimissä tai terveydellisten komplikaatioiden välttämiseksi), vaikka sikiön tappaminen sinänsä olisikin prima facie erittäin väärin. Ei liene mahdotonta, että moniin, ellei kaikkiin aktuaalisessa maailmassa suoritettaviin raskaudenkeskeytyksiin liittyy tekijöitä, jotka tekevät niistä kaikki asiat huomioon ottaen moraalisesti sallittuja, oli sikiön tappaminen sinänsä prima facie erittäin väärin tai ei. Suopeuden periaatteen nimissä oletan siis, että Marquisin teesi on (J).

4. Ehkäisyvastaväite

Tässä luvussa käsittelen Marquisin argumenttia vastaan kirjallisuudessa esitettyä vastausta, jonka mukaan hänen argumentistaan seuraa, että myös ehkäisy on moraalisesti erittäin väärin, mikä on absurdia ja Marquisin itsensäkin mukaan hänen argumentilleen ongelma. Alaluvussa 4.1 käsittelen Alastair Norcrossin esittämää versiota kyseisestä vastauksesta, alaluvussa 4.2 ääneen pääsee Tim Burkhardt ja alaluvussa 4.3 esitän uuden oman varianttini tästä vasta-argumentista.

Yksi keskeisistä Marquisia vastaan esitettyistä kritiikeistä siis on, että hänen argumenttinsa todistaa liikaa: Jos keskeinen syy tappamisen vääryydelle on arvokkaan tulevaisuuden riistäminen, tästä näyttäisi seuraavan, että myös ehkäisy on prima facie yhtä väärin samasta syystä. Kirjallisuudessa tämä vastaus tunnetaan nimellä ehkäisyvastaväite (*Contraception Objection*).¹⁰ Marquis (1989, 201) osasi jossain määrin ennakoida tätä siirtoa artikkelinsa lopussa ja myöntää, että jos hänen argumentistaan loogisesti seuraa, että myös ehkäisy on väärin, se olisi hänen argumenttinsa kannalta ongelma.¹¹ Hänen vastauksensa on, että vaikka (onnistunut) ehkäisy estää arvokkaan tulevaisuuden aktualisoitumisen, ei ole olemassa mitään oliota, jonka tulevaisuuden ehkäisy riistää, eli teolla ei ole uhria.

Marquis jakaa oliot, joilla mahdollisesti on arvokas tulevaisuus ja jotka menettävät sen ehkäisyn takia, neljään kategoriaan: (i) siittiö (ii) munasolu (iii) siittiö ja munasolu erillään (iv) siittiö ja munasolu yhdessä. Hän väittää, että ensimmäinen ja toinen vaihtoehto ovat mielivaltaisia, koska ei ole mitään syytä sanoa, että haitan kokee sukusoluista vain yksi mutta ei molemmat. Kolmas vaihtoehto ei ole Marquisin mukaan hyväksyttävä, koska tällöin tulevaisuuksia menetetään liikaa. ”Ehkäisyn oli tarkoitus olla väärin, koska se riistää yhden arvokkaan tulevaisuuden eikä kaksi.” (ibid., 201.) Tämän vastauksen taustalla vaikuttaisi olevan käsitys, jonka mukaan kahdella erillisellä oliolla ei voida katsoa olevan yhtä yhteistä tulevaisuutta. Neljäskään vaihtoehto ei ole hyväksyttävä, koska ehkäisyn vaikuttamisen hetkellä ei ole mitään tiettyä raskauteen johtavaa siittiön ja munasolun paria, vaan yhden munasolun voi hedelmöittää mikä tahansa sadoista miljoonista siittiöistä. ”Pitäisikö menetyksen subjektin olla pelkästään

---

¹⁰ Puolustajia mm. Burkhardt (2021), Conee (1999), Norcross (1990), Paske (1993) ja Vogelstein (2016).

¹¹ Tämä ei tietenkään ole ongelma kaikille Marquisin argumentin mahdollisille kannattajille, esimerkiksi vanhoillisestadiolaisille ja konservatiivisille roomalaiskatolilaisille. Kyseisissä yhteisöissä ehkäisykielteisyyttä ei tosin niinkään perustella sekulaarilla huolenaiheella sukusolujen arvokkaan tulevaisuuden puolesta, vaan pikemminkin teologisilla perusteluilla, esimerkiksi 1. Moos. 1:28 tulkinnoilla. Don Marquis on tietäkseni ateisti.

mahdollinen kombinaatio? Mikä niistä? Tämäkään vaihtoehto ei anna meille aktuaalista haitan subjektia.” (ibid., 201–202.) Koska Marquisin neljä kategoriala kattavat kaikki mahdolliset ehkäisyn aiheuttaman haitan uhrin¹², ehkäisyvastaväitteen kannattajan täytyy valita ja puolustaa vähintään yhtä niistä.

Marquisin huomioista huolimatta ehkäisyvastaväitettä on puolustettu kirjallisuudessa: Alastair Norcross (1990) on puolustanut vaihtoehtoa (iv) ja Tim Burkhardt (2021) vaihtoehtoa (iii). Norcrossin mukaan Marquisin argumentista siis seuraa, että siittiöllä ja munasolulla yhdessä on Marquisin tarkoittaman kaltainen arvokas tulevaisuus, ja Burkhardtin mukaan siittiöllä ja munasolulla erillään on tällainen tulevaisuus. Tarkasteltuani heidän vastauksiaan luonnostelen tutkielmani lopuksi, miten myös vaihtoehtoa (ii) voi puolustaa vetoamalla Marquisin artikkelin julkaisun jälkeen tapahtuneeseen bioteknologiseen kehitykseen: siittiöitä ei välttämättä tulevaisuudessa tarvita. Tutkielmani tulos on, että Marquis ei voi esittää ehkäisyvastaväitteeseen hyväksyttävää vastausta minkään vaihtoehdon kohdalla ja hänen argumenttinsa tulisi siksi hylätä.

4.1 Norcrossin vastaus Marquisille

Marquisin väite, että ehkäisyn käytön hetkellä ei ole vaihtoehdon (iv) mukaista siittiön ja munasolun paria, jonka voitaisiin katsoa menettävän arvokas tulevaisuus, voidaan tulkita kahdella tavalla, episteemisesti tai metafysisesti. Ensimmäisen tulkinnan mukaan kyse on vain siitä, että emme voi tiedollisesti rajoittuneina ihmisinä tietää, mistä siittiöstä ja munasolusta raskaus olisi saanut alkunsa, jos ehkäisyä ei olisi (onnistuneesti) käytetty. Toisen tulkinnan mukaan ei ole edes periaatteessa tiedettävissä olevaa tosiasiaa sen suhteen, että mistä sukusolujen parista raskaus olisi saanut alkunsa, jos ehkäisyä ei olisi (onnistuneesti) käytetty.

Ei kuitenkaan vaikuta olevan moraalisesti relevanttia, että abortin kohdalla voidaan osoittaa täsmällisesti jokin tietty menetyksen uhri, mutta ehkäisyn kohdalla ei. Norcrossin mukaan ensimmäinen, episteeminen tulkinta ei riitä Marquisille osoittamaan, että ehkäisy ei ole väärin, ja hän havainnollistaa tätä ajatuskokeella:

---

¹² Tämä ei välttämättä pidä tulevaisuudessa paikkaansa. Esimerkiksi hiirien alkioita on onnistuttu luomaan pelkistä pluripotenteista kantasoluista ilman sukusoluja, ks. Li ym. (2019). Oletan kuitenkin argumentin vuoksi, että Marquisin neljä kategoriala kattavat kaikki vaihtoehdot.

Tarkastellaan kahta seuraavaa skenaariota: (i) Lontoossa tapahtuu sarja outoja voimallaitoksiin liittyviä onnettomuuksia, joista johtuen lähes kaikki kuolevat kahdenkymmenen mailin säteellä Whitehallista. Pääministerille, rouva Butcherille, kerrotaan, että selviytyjiä on kourallinen. Hän määrää armeijan keräämään selviytyjät kokoon, kirjaamaan heidän nimensä ylös ja tappamaan heidät. (ii) Vastauksena samaan tietoon edellisestä skenaariosta rouva Butcher määrää vetypommin räjäytettäväksi Lontoon yläpuolella, tehden täten mahdottomaksi saada selville, ketkä selviytyivät alkuperäisistä onnettomuuksista. Toivon, että on selvää, että rouva Butcherin toimet molemmissa tapauksissa olivat väärin ainakin osittain siksi, että jotkut ihmiset, jotka muuten olisivat eläneet, tapetaan. Sillä, että tapauksessa (ii) on mahdotonta tietää, ketkä kuolivat ydinräjähdyksessä, ei ole merkitystä. (Norcross 1990, 269.)

Jos täsmällisesti osoitettavan menetyksen uhrin puute on relevantti ero ehkäisyn ja abortin välillä, sen tulisi olla relevantti ero myös kahden eri tappamisen tapauksen välillä. Tämä siis siksi, että ehkäisyvastaväite on *reductio* ja sitä esitettäessä oletetaan argumentin vuoksi, että Marquis on oikeassa ja abortti on yhtä prima facie väärin kuin syntyneen ihmisen tappaminen. Norcrossin esimerkki nähdäkseni kuitenkin osoittaa, että ei ole moraalisesti relevanttia, voidaanko tietty menetyksen uhri osoittaa vai ei; arvokas tulevaisuus menetetään joka tapauksessa.

Ajatuskokeeseen voisi Norcrossin mukaan vastata, että ehkäisy eroaa hänen jälkimmäisestä esimerkistään siten, että jokainen ehkäisyn käyttökerta ei estä hedelmöittymistä, vaan suurimman osan ajasta raskaus ei olisi alkanut, vaikka ehkäisyä ei olisi käytetty. Vastaavasti ajatuskoetta voisi muokata siten, että Butcherille kerrotaan, että on pieni mutta merkityksellinen mahdollisuus, että selviytyjiä on. Olisi kuitenkin laiha lohtu, jos ehkäisy olisi moraalisesti sallittua vain niissä tapauksissa, joissa se ei tosiasiallisesti estä raskautta. ”Intuitio, jonka mukaan ehkäisy on moraalisesti sallittua, on intuitio, jonka mukaan se on sallittua jopa tai kenties erityisesti niissä tapauksissa, joissa se täyttää tarkoituksensa.” (ibid., 269–270.)

Marquisin vastauksen metafyyisistä tulkintaa vastaan Norcross esittää toisen ajatuskokeen:

Tarkastellaan seuraavaa skenaariota: kaksi mielipidevankia, Smith ja Jones, on määrätty teloitettaviksi pienessä totalitaarisessa tasavallassa. Presidentti Shrubia huolettuu miten Amnestyn kansainvälinen kampanja vaikuttaa hänen julkiseen kuvaansa ja hän päättää säästää yhden vangeista. Hän ei osaa päättää kumman hengen hän säästää, joten hän masinoi seuraavanlaisen mekanismin: Smith ja Jones laitetaan erillisiin selleihin, joissa molemmissa on ilmastointikanava, joka on yhteydessä myrkkukanisteriin, jonka sisältö purkautuu keskipäivällä. Tietokone ohjelmoidaan valitsemaan satunnaisesti kolminumeroinen luku sekunti ennen keskipäivää. Jos luku on parillinen tai nolla [sic], tietokone sulkee ilmastointiluukun Smithin sellissä, jos luku on pariton, tietokone sulkee luukun Jonesin sellissä. Satunnaisluvun valintaprosessi on aidosti indeterministinen. Tasavallan varapresidentti Fowl ei arvosta Shrubin kumartelua liberaalien painostukselle. Fowl sammuttaa tietokoneen minuutti ennen keskipäivää. Kaasu vapautuu keskipäivällä ja Jones ja Smith kuolevat molemmat. Toivon, että on selvää, että Fowl on tehnyt jotain pahaa tässä esimerkissä. Kaksi ihmistä kuoli yhden sijaan. On myös selvää, että ei ole tosiasiaa sen suhteen, kummalta vangilta Fowlin teko riistää arvokkaan tulevaisuuden. En usko, että Fowlin teon moraalinen status muuttuisi, vaikka tuomittujen vankien lukumäärää nostetaan mutta pelastuvien lukumäärä pysyy yhdessä. Vaikka Fowlin teko saisi aikaan sen, että miljoona ja yksi kuolee miljoonan sijaan, hän olisi vastuussa siitä, että kuolemantapauksia on yksi enemmän kuin mitä muuten olisi ollut. Molemmissa näissä tapauksissa vaikuttaa siltä, että ei ole ei-mielivaltaisesti identifioitavaa arvokkaan tulevaisuuden menetyksen subjektia. Molemmissa näissä tapauksissa Fowlin teko on moraalisesti samalla viivalla yhden henkilön tappamisen kanssa. (ibid., 270.)

Täsmällisesti osoitettavan haitan uhrin puute ei siis vaikuta olevan moraalisesti relevanttia silloinkaan, kun epämääräisyys sijaitsee maailmassa eikä pelkästään toimijoiden maailmaa koskevissa representaatioissa. Fowlin teko riistää arvokkaan tulevaisuuden siitä huolimatta, että ei ole mahdollista sanoa kenen.¹³

---

¹³ Norcross sanoo, että vaihtoehtoisesti Fowlin teon voidaan katsoa haittaavan kaikkia mielipidevankeja, koska se laskee jokaisen yksilön selviytymisen todennäköisyyden nolnaan. Tästä seuraisi, että vastaavasti ehkäisyn uhreja ovat munasolun lisäksi kaikki siittiöt, joilla muuten olisi ollut

Koska Marquisin esittämä kritiikki vaihtoehtoa (iv) kohtaan epäonnistuu niin kuin Norcross on esimerkeillään osoittanut, hänen argumentistaan seuraa, että myös sukusolujen parilta arvokkaan tulevaisuuden riistävä ehkäisy on yhtä väärin kuin aikuisen ihmisen tappaminen. Ehkäisy ei kuitenkaan ole väärin, joten hänen argumentissaan on oltava jotain vialla.

4.2 Burkhardtin vastaus Marquisille

Marquis hylkäsi vaihtoehdon (iii), jonka mukaan ehkäisy riistää arvokkaan tulevaisuuden erillään olevilta siittiöltä ja munasolulta, koska tulevaisuuksia hänen mukaansa menetettäisiin tällöin liikaa: Sukusoluilla erillään on kaksi tulevaisuutta, siittiön tulevaisuus ja munasolun tulevaisuus, kun taas sikiöllä on vain yksi tulevaisuus.

Burkhardt (2021) huomauttaa, että Marquisin vastaus ei pidä paikkaansa samanmunaisten kaksosten tapauksissa, joissa sikiöiden ja niiden menettämien tulevaisuuksien lukumäärä on yhtä suuri kuin raskauteen johtaneiden sukusolujen lukumäärä. Olisi vähintäänkin outoa, että ehkäisy olisi moraalisesti sallittua niissä tapauksissa, joissa estetty raskaus olisi johtanut vain yhteen syntymään ja menetety (sikiön) tulevaisuuden lukumäärä ei vastaa tulevaisuuden menettäjien (sukusolujen) lukumäärää, mutta moraalisesti väärin kaksosten tapauksissa. Burkhardtin mukaan Marquis voisi kuitenkin muotoilla kantansa uudelleen sanomalla, että vaihtoehdon (iii) ongelma ei ole se, että se vaatii aina liian monen tulevaisuuden menetyksen, vaan että tarvittava menetettyjen tulevaisuuksien lukumäärä ei ole aina yhtä suuri kuin saatavilla olevien tulevaisuuksien lukumäärä. Joskus se vaatii liian monta, kuten yhden sikiön tapauksissa, ja joskus se vaatii liian vähän, kuten kolmen tai useamman sikiön tapauksissa. Tällöin abortti voi riistää arvokkaita tulevaisuuksia mutta ehkäisy ei – paitsi niissä tapauksissa, joissa syntymiä olisi tasan kaksi. (ibid., 3–4.)

Burkhardtin uusi muotoilu Marquisin vastauksesta on parempi, mutta sen lisäksi, että kahden sikiön tapauksissa se antaa selvästi väärän vastauksen, se nojaa edelleen oletukseen, että niiden yksilöiden lukumäärä, joilta on riistetty tulevaisuus, täytyy olla yhtä suuri kuin menetettyjen tulevaisuuksien lukumäärä. Miksi sukusoluilla ei voisi olla yhteinen, sama arvokas tulevaisuus? Burkhardt havainnollistaa tätä seuraavasti:

---

pieni todennäköisyys kehittyä sikiöksi ja kokea arvokas tulevaisuus. Marquisin vaihtoehtoa (iv) kohtaan esittämä kritiikki epäonnistuu riippumatta siitä, kumpi tulkinta Fowlin teosta on oikea.

Tämä ei ole outo idea. Miltä tahansa määrältä yksilöitä voidaan riistää jotain vain yhden asian menetyksellä. Esimerkiksi jos Buster romuttaa kesäasunnon, jonka Reggie ja Ricky omistavat, niin Reggieltä ja Rickyltä molemmilta riistetään koti, vaikka vain yksi koti menetetään. Meidän ei tarvitse postuloida kolmatta oliota, Reggie ja Rickyn yhteenliittymää (*union*), ja sanoa, että tuo olio menetti kodin. Vaikka tuollainen olio olisikin olemassa ja olisi järkevää sanoa, että tuo olio kärsi menetyksen, myös Reggie ja Ricky selvästi kärsivät omat menetyksensä. Samaan tapaan ehkäisy voi saada aikaan sen, että sekä siittiöltä että munasolulta riistetään yksi ja sama tulevaisuus. (ibid., 4.)

Tapauksesta saadaan analoginen ehkäisyn kanssa lisäämällä romutettavien kesäasuntojen lukumäärää ja pitämällä asuntojen omistajien lukumäärä kahdessa. Kahdella henkilöllä voi molemmilla olla yhteisiä loma-asuntoja ja niissä potentiaalisesti koettavia arvokkaita, kesäisiä tulevaisuuksia mikä lukumäärä tahansa samaan tapaan kuin kahdesta sukusolusta voi saada alkunsa (todellisuuden asettamien rajoitteiden puitteissa) kuinka monta sikiötä tahansa.¹⁴

Myöhemmässä artikkelissa Marquis (2002, 77–78) on esittänyt, että välttämätön ehto tulevaisuuden menettämiselle on, että menetetty tulevaisuus olisi ollut juuri sen saman ennenaikaisesti kuolevan yksilön tulevaisuus. Toisin sanoen arvokasta tulevaisuutta ei voi menettää, jos sen olisi kokenut joku toinen eikä tulevaisuuden ”omistaja” itse. Arvokkaan tulevaisuuden menettäjän tulisi siis olla numeerisesti identtinen tulevaisuuden myöhemmän kokijan kanssa, jotta voidaan puhua tulevaisuuden menettämisestä. Tällöin siittiön ja munasolun parilla voidaan sanoa olevan arvokas tulevaisuus vain siinä tapauksessa, että molemmat sukusolut ovat identtisiä munasolun hedelmöitymistä seuraavan sikiön kanssa, joka on identtinen siitä kehittyvän aikuisen ihmisen kanssa. Tästä kuitenkin seuraisi se selkeästi epätos lopputulos, että tuo aikuinen ihminen on identtinen sekä siittiön että munasolun kanssa, jotka taas ovat identtisiä keskenään, koska identiteetti on transitiivinen¹⁵ relaatio. Sukusolut eivät tietenkään ole sama olio. Koska kesäasuntojen purkamisessa ei ole kyse

---

¹⁴ Tämänhetkinen yhdellä kertaa elävänä syntyneiden määrän ennätys on yhdeksän.

¹⁵ Relaatio R on transitiivinen, jos ja vain jos kaikille joukon alkioille a, b, c pätee $aRb \ \& \ bRc \rightarrow aRc$. Esimerkki arkisesta transitiivisesta relaatiosta: ‘x on y:n esivanhempi’.

numeerisesta identiteetistä, edellä käsitelty vertaus ei päde, jos Marquis on oikeassa (Burkhardt 2021, 5).

Burkhardt (ibid., 7) väittää, että Marquisin postuloima ehto ei ole moraalisesti relevantti. Hänen mielestään ei ole uskottavaa, että tulevaisuuden voi menettää vain, jos on suhteessa arvokkaaseen tulevaisuuteen *uniikisti*. Hän havainnollistaa väitettään esimerkillä:

Oletetaan, että Fiona on viisitoistaviikkoinen sikiö, jonka abortti on varattu ensi maanantain iltapäivälle. Oletetaan myös, että jos häntä ei abortoida tuolloin, hän jakautuisi kuin ameba tiistaiaamuna. Tämän oudon tapahtuman seurauksena olisi kaksi erillistä sikiötä, jotka molemmat ovat biologisesti jatkuvia Fionan kanssa (menneisyydessä) ja syntymänjälkeisen ihmisen kanssa (tulevaisuudessa). Toisin sanoen aborttinsa hetkellä Fiona on (tai olisi) biologisesti jatkuva kahden erillisen syntymänjälkeisen ihmisen kanssa, jotka molemmat kokevat oman arvokkaan tulevaisuutensa. Mutta Fiona ei voi olla identtinen molempien näiden ihmisten kanssa samasta syystä, jota käsiteltiin aiemmin. Lisäksi koska hänen relaationsa heihin molempiin on kvalitatiivisesti identtinen, ei ole mitään syytä miksi hän olisi identtinen heistä vain yhden kanssa. Hän ei myöskään voi olla identtinen jonkin kolmannen olion kanssa, joka koostuu heidän kahden yhteenliittymästään (*union*). Fiona on organismi ja vaikka näiden kahden ihmisen yhteenliittymä on organismien yhteenliittymä, se ei ole organismi itse. Täten, se ei voi olla identtinen Fionan kanssa.¹⁶ Ei ole myöskään mitään syytä ajatella, että nämä kaksi ihmistä yhdessä muodostavat yhden, spatiaalisesti hajautuneen organismin, koska heillä selvästi on erilliset biologiset elämänsä. Uskottavin johtopäätös täten on, että Fiona ei ole identtinen kummankaan näistä ihmisistä kanssa. Hänen jakautumisensa tiistaiaamuna on hänen olemassaolonsa loppu. (ibid., 8.)

---

¹⁶ Mielestäni ei ole mahdotonta, että olio on jollain ajanhetkellä identtinen organismin kanssa ja jollain toisella ajanhetkellä identtinen jonkin ei-organismin kanssa. Esimerkiksi jos aivoni siirrettäisiin toimivina synteettiseen kehoon, en näkisi mitään syytä uskoa, että olen lakannut olemasta tai kuollut, mutta en myöskään olisi enää biologinen organismi. Kuitenkin kahden organismin yhteenliittymä on lähinnä argumentin vuoksi keksitty fiktio, joka tuskin on identtinen Fionan kanssa.

Marquisin nähtävästi on sanottava, että Fionan abortointi ei ole väärin¹⁷, mutta on vaikea uskoa, että pelkästään kvalitatiivisesti identtisten jatkuvuusrelaatioiden määrän lisääminen voi tehdä moraalisesti väärästä teosta moraalisesti sallitun. Derek Parfitia (1984, 278) lainaten: ”Vaikka kaksinkertaista selviämistä ei voida kuvata identiteetin kielellä, se ei ole ekvivalenttia kuoleman kanssa. Kaksi ei ole yhtä suuri kuin nolla.” Jos Fiona olisi aikuinen ihminen, hänellä olisi syytä kokea itsekeskeistä huolta siitä, mitä jakautumisen jälkeisille ihmisille tapahtuu, ja olisi itsestään selvästi väärin tappaa hänet ennen hänen jakautumistaan, vaikka pelkästään loogisista syistä hänen ei voida sanoa olevan numeerisesti identtinen kummankaan jakautumisen jälkeisen ihmisen kanssa. Marquisin vaatimus numeerisesta identiteetistä tulevaisuuden ”omistajan” ja sen myöhemmän kokijan välillä on tämän arvostelman kanssa ristiriidassa.

Koska Marquis ei ole osoittanut onnistuneesti moraalisesti relevanttia eroa sikiön tulevaisuuden ja (erillään olevien) sukusolujen tulevaisuuden riistämisen välillä, hänen argumentistaan vaikuttaisi seuraavan, että sukusoluilla on sellainen arvokas tulevaisuus, jonka riistäminen on väärin. Eli hänen argumentistaan vaikuttaisi seuraavan, että myös ehkäisy on väärin, mikä on absurdia.

4.3 Partenogeneesiä ihmisillä?

Vaikka edellä käsitellyt vastaväitteet ovat mielestäni täysin riittäviä Marquisin argumentin torjumiseksi, tarkastelen vielä tutkielmani lopuksi, onko mahdollista puolustaa näkemystä, jonka mukaan pelkällä munasolulla on (joissain tapauksissa) arvokas tulevaisuus. Tätä ei tietääkseni ole kirjallisuudessa toistaiseksi tehty, joten vaihtoehdon (ii) puolustamisella on myös uutuusarvoa.

Vaikka perinteisillä menetelmillä raskauden alkuun liittyy aina sekä siittiö että munasolu, näin ei välttämättä tule aina olemaan, sillä biotieteissä on otettu Marquisin vuoden 1989 artikkelin jälkeen merkittäviä edistysaskeleita. Vuonna 2005 muun muassa *BBC* (Amos 2005) ja *The Independent* (Connor 2005) uutisoivat, että The Roslin Institutella¹⁸ tuolloin työskennellyt Paul de Souza oli saanut aikaan ihmisalkioita partenogeneettisesti eli neitseellisesti, siis muokkaamalla munasoluja ilman geneettistä materiaalia siittiöstä. Myös keinokohtujen kehitys on ottanut viime vuosina merkittäviä edistysaskeleita: *Nature Communications*issa julkaistiin vuonna 2017 artikkeli *Biobag-*

---

¹⁷ Tai jos on, niin jostain muusta syystä kuin arvokkaan tulevaisuuden menettämisen vuoksi.

¹⁸ Tunnetaan myös Dolly-kloonilampaasta.

nimisestä koneesta, jossa noin sadan päivän ikäisiä lammassikiöitä (lampaat syntyvät keskimäärin 145 raskauspäivän jälkeen) pidettiin onnistuneesti elossa 28 päivää ja olisi voitu pitää pidempäänkin, jos protokollasyistä kokeita ei olisi pitänyt tuon ajanjakson jälkeen keskeyttää (Partridge ym. 2017). Edellä mainitut edistysaskeleet ja niitä seuraava kehityskulku saattavat tulevaisuudessa kyseenalaistaa Marquisin väitteen, jonka mukaan on mielivaltaista sanoa, että arvokas tulevaisuus on vain toisella sukusoluista. Väitettäni on kuitenkin syytä vielä havainnollistaa.

Kuvitellaan, että vuonna 2100 Pohjoismaiden liittovaltion Suomen osavaltiossa Maija Meikäläinen on juuri vastaanottanut verkkokaupasta tilaamansa Lisääntymishärpäkkeen™. Laite hedelmöittää partenogeneettisesti kaikki siihen syötetyt, erityisten pallonmuotoisten kapselien sisällä olevat munasolut ja toimii näin muodostuville sikiöille keinokohtuna ja ”syntymän” jälkeen kehtona. Oletetaan lisäksi, että sikiötä muodostuu aina vain yksi jokaista syötettyä munasolua kohti, kaksoistuminen ei ole mahdollista ja laite ei koskaan mene epäkuuntoon. Pari päivää laitteen vastaanottamisen jälkeen Maijalle tulee kotonaan pakottava tarve harjoitella heittotekniikkaa tulevaa pesäpalloturnausta varten ja ainoat tarkoitukseen soveltuvat pelivälineet ovat (jostain syystä) munasolun säilyttämiseen tarkoitettu pallon muotoinen kapseli ja maalina Lisääntymishärpäke™, joka kestää seiniä ja kodinkoneita paremmin kovat törmäykset. Koska Maija ei ole vielä valmis tulemaan äidiksi, ennen harjoittelun aloittamista hän päällystää Lisääntymishärpäkkeen™ kumilla estääkseen kapselin menemisen laitteen sisälle, mikä johtaisi sikiön muodostumiseen. Abortti ei tule Maijan kohdalla kysymykseenkään, koska sikiön tappaminen on moraalisesti erittäin väärin, kuten Don Marquis osoitti jo vuonna 1989. Koska Maijan syöttö on räjähtävyydestään maankuulu, kapselin sisällä oleva munasolu ei kestä äkillistä törmäystä laitteen kanssa. Maija heittää tästä huolimatta tyylipuhtaan syötön laitetta päin, minkä seurauksena kapselin sisällä oleva munasolu tuhoutuu. Koska Maija on opiskellut yliopistossa filosofiaa, kielitiedettä ja fysiikkaa, hän osaa erinomaisesti arvioida kappaleiden liikkeitä koskevien kontrafaktuaalisten väitteiden totuusarvoja ja hän tietää, että seuraava väite on tosi: Jos Lisääntymishärpäketä™ ei olisi ennen heittoa päällystetty kumilla, munasolu olisi kokenut (kehityttyään laitteen sisällä ensin ihmiseksi) arvokkaan tulevaisuuden. Kysymys kuuluu, onko Maija toiminut moraalisesti väärin päällystäessään laitteen kumilla ja heittäessään kapselin sitä päin?

Ajatuskokeen on tietenkin tarkoitus olla analoginen lisääntymiseen tähtäämättömän seksin ja ehkäisyn käytön kanssa. Nähdäkseni Maija ei tee mitään

moraalisesti väärää ja uskon, että suurin osa, jos eivät kaikki, tämän tutkielman lukijoista ovat kanssani samaa mieltä. Vaikuttaa kuitenkin myös olevan kiistatonta, että kumilla päällystettyyn laitteeseen törmääminen riistää munasolulta arvokkaan tulevaisuuden, jonka se olisi kokenut, jos laitetta ei olisi päällystetty kumilla, vaan kapseli olisi sujahtanut laitteen sisälle ja kehittynyt ihmissikiöksi. Marquisin argumentista näyttäisi siis jälleen kerran seuraavan, että ”ehkäisy” on yhtä väärin ja samasta syystä kuin abortti, joka on yhtä väärin ja samasta syystä kuin syntyneen ihmisen tappaminen. Tarkastellaan seuraavaksi Marquisin puolesta joitain mahdollisia vastausvaihtoehtoja, joilla hän voisi pyrkiä osoittamaan moraalisesti relevantin eron abortin ja Maijan tapauksen välillä absurdin lopputuloksen välttämiseksi.

Toisin kuin kahdesta sukusolusta alkunsa saavan raskauden tapauksessa, Marquis ei voi väittää, että identiteettirelaation transitiivisuudesta johtuen Maijan munasolu ei ole numeerisesti identtinen siitä potentiaalisesti kehittyvän sikiön kanssa. Jos hän haluaa väittää, että munasolu ei ole sama olio kuin siitä partenogeneettisesti alkunsa saava sikiö, hänen pitää esittää jokin selitys miksi. Itsestään selvin vaihtoehto lienee vedota siihen, että sikiö on ihmisorganismi mutta pelkkä munasolu ei. Tämä vastaus kuitenkin olettaa, että olio ei voi olla jollain ajanhetkellä identtinen organismin kanssa ja toisella ajanhetkellä identtinen ei-organismin kanssa, vaikka sekä organismi ja ei-organismi koostuisivat lähes täsmälleen samasta ainemassasta. Jos munasolu identifioidaan esimerkiksi niiden alkeishiukkasten kanssa, joista se koostuu, edellinen oletus vaikuttaisi jossain määrin mielivaltaiselta. Pelkkä biologinen tosiseikka ei vaikuta olevan moraalisesti relevantti itsessään, mutta oli niin tai näin, tämä vastaus joka tapauksessa palauttaisi keskustelun juuri niihin luvussa 2 käsiteltyihin väittelyihin abortin vastustajien ja puolustajien kesken, jotka Marquis pyrki sivuuttamaan teoreettisemmalla tappamisen vääryyttä koskevalla selityksellään.

Ehkä Marquis voisi sanoa, että sikiö saa alkunsa munasolun lisäksi Lisääntymishärpäkkeestä^{TM}, tai tarkemmin ottaen sen toiminnasta, jolloin sikiö ei voi olla identtinen sekä munasolun että Lisääntymishärpäkkeen^{TM} kanssa. Tämä on kuitenkin outo tapa hahmottaa maailmaa. Vastaavasti Marquisin pitäisi arkijärjen mukaan sanoa, että tavanomaisessa raskaudessa ihmissikiö ei muodostu pelkästään siittiöstä ja munasolusta vaan niiden lisäksi myös raskaana olevan kehosta (tai sen elämää ylläpitävästä toiminnasta pääasiassa kohdussa). Lienee kuitenkin selvää, että varhainen organismi ei ole samanlaisessa riippuvuussuhteessa raskauden kantajaan kuin sukusoluihin: hedelmöittynyt munasolu selviää petrimaljassa joitain päiviä osana

koeputkihedelmoitystä ja raskautta voi kantaa esimerkiksi sijaissyntyttäjä, mutta ilman tiettyä sukusolujen paria kyseessä ei olisi sama sikiö.

Kolmas vaihtoehto voisi olla, että Maijan tapauksessa munasolulla on arvokas tulevaisuus vain sikäli kuin se aktiivisesti laitetaan laitteeseen kehittymään, kun taas sikiöllä joko Lisääntymishärpäkkeessä^{TM} tai ihmisen kohdussa on arvokas tulevaisuus sikäli kuin sitä ei abortoida. Toisin sanoen munasolun tulevaisuuden aktualisoituminen vaatii aktiivisia tekoja, sikiön tulevaisuuden aktualisoituminen vaatii pelkästään omissioita eli tarkoituksellisesta abortista tai muusta sikiön elämää uhkaavasta toiminnasta pidättäytymistä. Vaikka teoilla ja omissioilla on usein, kuten tappamisen ja kuoleman sallimisen kohdalla, moraalisesti relevantteja eroja¹⁹, tämäkään vastaus ei kuitenkaan ole kovin uskottava. On mahdollista, ellei jopa lähes varmaa, että jokaisen raskaana olevan on tehtävä omissioiden lisäksi joitain aktiivisia tekoja, jotta sikiö ei kuole ennenaikaisesti, esimerkiksi väistettävä kehoonsa kohdistuvia iskuja (vaikkapa liikkuvia autoja) tai kieltäytyttävä juomasta alkoholia yhtiön pikkujouluissa.

Koska esittämässäni ajatuskokeessa ei ole nähtävästi mitään moraalisesti relevanttia eroa munasolun tulevaisuuden ja varhaisen sikiön tulevaisuuden riistämisen välillä, Marquisin argumentista vaikuttaisi siis myös vaihtoehdon (ii) kohdalla jälleen kerran seuraavan, että ehkäisy on moraalisesti väärin. Koska ehkäisy ei ole moraalisesti väärin, hänen argumenttinsa ei ole pitävä.

5. Yhteenveto

Tutkielmassani tarkastelin kriittisesti Don Marquisin (1989) raskaudenkeskeytyksen moraalista vääryyttä puolustavaa argumenttia ja osoitin, miksi se epäonnistuu. Marquis on väittänyt abortin olevan moraalisesti yhtä väärin kuin aikuisen ihmisen tappaminen vetoamalla kahteen keskeiseen premissiin. Ensimmäisen premissin mukaan tappamisen pääasiallinen vääräksi tekevä piirre on, että uhri menettää arvokkaan tulevaisuuden. Toisen premissin mukaan ihmissikiöllä on arvokas tulevaisuus. Koska abortti on sikiön kuolemaan johtava toimenpide, premisseistä seuraa, että abortti on yhtä prima facie väärin ja samasta syystä kuin syntyneen ihmisen tappaminen. Tutkielmassani osoitin, että Marquisin argumentti todistaa liikaa ja sitä vastaan esitetty ehkäisyvastaväite, jota

---

¹⁹ Ainakin niiden ihmisten mielestä, joiden mukaan aktiivista eutanasiaa ei tulisi missään tapauksessa laillistaa, vaikka esimerkiksi kuolevan potilaan hengityskoneiden sammuttaminen ja nesteyttämisen keskeyttäminen on moraalisesti sallittua.

myös kehitin edelleen, on riittävä hänen argumenttinsa hylkäämiseksi. Vaikka ehkäisy riistää sukusoluilta arvokkaan tulevaisuuden samassa määrin kuin abortti riistää sikiöltä arvokkaan tulevaisuuden, ehkäisy ei ole moraalisesti erittäin (tai ollenkaan) väärin ja täten Marquisin argumentissa on oltava jotain pielessä.

Vaikka en ottanut luvussa 4 kantaa kysymykseen, kumpi argumentin premisseistä on epätosi, nähdäkseni molemmat ovat ongelmallisia. Marquisin tappamisen vääryyttä koskevan selityksen taustalla olevat intuitiot ovat ymmärrettäviä, mutta hänen selityksensä on kaiken kaikkiaan aivan liian yleinen, ja olen osoittanut, että se johtaa absurdeihin lopputuloksiin. Hyväksyttävän tappamisen vääryyttä koskevan selityksen tulisi nähdäkseni myös

(i) kattaa kontrafaktuaaliset tilanteet, joissa uhreilla ei ole arvokasta tulevaisuutta Marquisin tarkoittamalla tavalla esimerkiksi siksi, että Maahan on iskeytyvässä samanlainen asteroidi, joka päätti dinosaurusten valtakauden.

(ii) ottaa huomioon tapettavan informoitu suostumus (eutanasia) tai rationaalinen päätös (itsemurha) silloinkin, kun vaihtoehtoisesti koettava tulevaisuus olisi ollut arvokas.²⁰

(iii) olla yhteensopiva sen mahdollisuuden kanssa, että jokaisen elämän nettohyvinvointi on nolla tai negatiivinen, jolloin yksikään tulevaisuus ei ole arvokas.²¹

Lisäksi arvokkaan tulevaisuuden ”omistamisen” voidaan katsoa olevan aivan liian helppoa, koska Marquis ei halua ottaa kantaa tulevaisuuden menettäjän intrinsisiin ominaisuuksiin, joihin vetoamalla hänen mukaansa aborttikeskustelu oli ajettu pattitilanteeseen. Millä tahansa riittävän suurella määrällä alkeishiukkasia voidaan sanoa olevan arvokas tulevaisuus, jos niitä siirretään paikasta toiseen tavalla, joka johtaa toimenpiteiden päätteeksi ihmissikiön muodostumiseen. Vaihtoehtoisesti jos oliolla on oltava tappamisen hetkellä joitain intrinsisiä, moraalisesti relevantteja piirteitä ollakseen moraalisen suojelun piirissä, kysymys kuuluu: mitä sellaisia piirteitä varhaisella sikiöllä voisi olla? Marquis ei tarjoa tähän kysymykseen vastausta.

---

²⁰ Joidenkin ihmisten mielestä eutanasia ja itsemurha eivät ole koskaan moraalisesti sallittuja. En jaa tätä näkemystä, mutta tilan puutteen vuoksi en voi puolustaa kantaani.

²¹ Ks. esim. Fehige (1998) ja Benatar (2006).

Lopuksi lienee syytä pohtia sitä mahdollisuutta, että kaikki esittämäni argumentaatio on epäonnistunutta, Marquis on sittenkin oikeassa ja abortti todella on prima facie erittäin väärin. Nähdäkseni tästä huolimatta abortin tulisi silti olla laillinen toimenpide kehon autonomialle yhteiskunnan tasolla (länsimaissa) myönnetyn arvon vuoksi. Kenelläkään ei ole velvollisuutta toimia vastentahtoisesti elinten- tai kudostenluovuttajana jonkun toisen hyväksi. Jos esimerkiksi saisin omalla huolimattomuudellani aikaan tilanteen, jossa joku toinen henkilö tarvitsee selvitäkseen verensiirron ja minä olen tilanteessa ainoa mahdollinen luovuttaja, valtiolla ei siitä huolimatta ole (moraalista) oikeutta ottaa minulta kudosta vasten tahtoani. On hankala nähdä miksi tilanne olisi eri, jos kyseessä on kohdun käyttö yhdeksän kuukauden ajan, mikä on yksittäistä verensiirtoa huomattavasti suurempi rasite. Tämän näkemyksen puolustaminen jää kuitenkin tämän tutkielman ulkopuolelle.²²

Lähteet

Amos, Jonathan. 2005. "Virgin Conception' First for UK." *BBC News*, 9.9.2005. news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4228992.stm.

Benatar, David. 2006. *Better Never to Have Been: The Harm of Coming into Existence*. New York: Oxford University Press.

Boonin, David. 2002. *A Defense of Abortion*. Cambridge: Cambridge University Press.

———. 2019. *Beyond Roe: Why Abortion Should be Legal—Even if the Fetus is a Person*. New York: Oxford University Press.

Burkhardt, Tim. 2021. "A Sperm and Ovum Separately! Contra Marquis on Abortion and Contraception." *The Philosophical Quarterly* 71(1): 1–15.

Conee, Earl. 1999. "Metaphysics and the Morality of Abortion." *Mind* 108(423): 619–646.

Connor, Steven. 2005. "Embryos Created by 'Virgin Conception'." *The Independent*, 10.9.2005. www.independent.co.uk/news/science/embryos-created-by-virgin-conception-311555.html.

Emery, Nina, Ned Markosian ja Meghan Sullivan. 2020. "Time." *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (talven 2020 laitos), toim. E. N. Zalta. plato.stanford.edu/entries/time.

---

²² Ks. esim. Thomson (1971) ja Boonin (2019).

- Fehige, Christoph. 1998. "A Pareto Principle for Possible People", teoksessa *Preferences*, toim. Christoph Fehige ja Ulla Wessels. Berliini: Walter de Gruyter, 508–543.
- Li, Ronghui, Cuiqing Zhong, Yang Yu, Haisong Liu, Masahiro Sakurai, Leqian Yu, Zheyang Min, Lei Shi, Yulei Wei, Yuta Takahashi, Hsin-Kai Liao, Jie Qiao, Hongkui Deng, Estrella Nuñez-Delgado, Conception Rodriguez Esteban, Jun Wu ja Juan Carlos Izpisua Belmonte. 2019. "Generation of Blastocyst-like Structures from Mouse Embryonic and Adult Cell Cultures." *Cell* 179(3): 687–702.
- Luper, Steven. 2009. *The Philosophy of Death*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Marquis, Don. 1989. "Why Abortion Is Immoral." *The Journal of Philosophy* 86(4): 183–202.
- . 2002. "Does Metaphysics Have Implications for the Morality of Abortion?." *Southwest Philosophy Review* 18(1): 73–78.
- Norcross, Alastair. 1990. "Killing, Abortion, and Contraception: A Reply to Marquis." *The Journal of Philosophy* 87(5): 268–277.
- Obladen, Michael. 2018. "Animatio: A History of Ideas on the Beginning of Personhood." *Journal of Perinatal Medicine* 46(4): 355–364.
- Parfit, Derek. 1984. *Reasons and Persons*. New York: Oxford University Press.
- Partridge, Emily A., Marcus G. Davey, Matthew A. Hornick, Patrick E. McGovern, Ali Y. Mejaddam, Jesse D. Vrecenak, Carmen Mesas-Burgosm, Aliza Olive, Robert C. Caskey, Theodore R. Weiland, Jiancheng Han, Alexander J. Schupper, James T. Connelly, Kevin C. Dysart, Jack Rychik, Holly L. Hedrick, William H. Peranteau ja Alan W. Flake. 2017. "An Extra-uterine System to Physiologically Support the Extreme Premature Lamb." *Nature Communications* 8(1): 1–16.
- Paske, Gerald. 1993. "Response to Marquis." *Southwest Philosophy Review* 9(2): 117–120.
- Quinn, Warren. 1984. "Abortion: Identity and Loss." *Philosophy & Public Affairs* 13(1): 24–54.
- Savulescu, Julian. 2002. "Abortion, Embryo Destruction and the Future of Value Argument." *Journal of Medical Ethics* 28(3): 133–135.
- Strong, Carson. 2008. "A Critique of "The Best Secular Argument Against Abortion"." *Journal of Medical Ethics* 34(1): 727–731.
- Thomson, Judith Jarvis. 1971. "A Defense of Abortion." *Philosophy & Public Affairs* 1(1): 47–66.

Tiitinen, Aila. 2021a. ”Keskenmeno.” *Lääkärikirja Duodecim*, 26.4.2021.
www.terveyskirjasto.fi/dlk00138.

———. 2021b. ”Raskaudenkeskeytys.” *Lääkärikirja Duodecim*, 27.4.2021.
www.terveyskirjasto.fi/dlk00166.

Vogelstein, Eric. 2016. ”Metaphysics and the Future-Like-Ours Argument Against Abortion.” *The Journal of Ethics* 20(4): 419–434.

World Health Organization. 2021. ”Abortion.” Viimeksi muokattu 25.11.2021.
www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abortion.